

Zdzisław Krzemiński

Nowe regulaminy adwokackie

Palestra 16/11(179), 15-19

1972

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

waniu tej konstytucji przez Napoleona. W Księstwie wszedł w skład komisji rządzącej pod kierownictwem Stanisława Małachowskiego oraz do senatu, a ponadto objął stanowisko wojewody departamentu poznańskiego.

Po upadku Księstwa Warszawskiego podjął Wybicki ponownie pracę zgodną ze swymi podstawowymi kwalifikacjami zawodowymi: został w r. 1817 prezesem Sądu Najwyższego w Warszawie. Jednakże po trzech latach zrezygnował z tego stanowiska i zamieszkał w swym majątku, w Manieczkach pod Poznaniem, gdzie zmarł w r. 1822.

Ciało tego wielkiego patrioty i znakomitego prawnika spoczęło na Skałce w Poznaniu, na cmentarzu przy kościele św. Wojciecha.

ZDZISŁAW KRZEMIŃSKI

Nowe regulaminy adwokackie

Plenum NRA na posiedzeniu w dniach 14 i 15 października 1972 r. uchwaliło nowe regulaminy adwokackie, mianowicie regulamin rachunkowości oraz regulamin działania zespołów adwokackich. Uchwalone regulaminy wprowadzają wiele nowych koncepcji wysuwanych przez środowisko adwokackie. Autor przedstawia w artykule, na czym te zmiany polegają.

1. Od dłuższego czasu w środowisku adwokackim narastała świadomość, że nasze wewnętrzne przepisy są przestarzałe. Wskazywano na to, że są one przede wszystkim zanadto liczne i — co gorsza — zbiurokratyzowane. Mówiono o nich, że stanowią „gorset” nie pasujący do dzisiejszej adwokatury.

Ta słuszna krytyka nasiliła się po uchwałach VI Zjazdu Partii. Żądanie działania „po nowemu” było powszechne.

Wychodząc naprzeciw tym jakże słusznym głosom i żądaniom, Prezydium Naczelnej Rady Adwokackiej przystąpiło do opracowania projektów nowych regulaminów i instrukcji. Na plenarnym posiedzeniu Naczelnej Rady Adwokackiej, które się odbyło w dniach 14 i 15 października br., przedstawiono pierwsze projekty. Jest to wstęp do większej akcji zmierzającej do zmniejszenia liczby obowiązujących regulaminów oraz usunięcia norm, które tworzą biurokratyczny, nikomu niepotrzebny balast. Zamiast 14 obowiązujących obecnie regulaminów zostanie wprowadzonych 5 regulaminów, rozstrzygających w sposób prosty i jasny podstawowe kwestie, z jakimi adwokat spotyka się w swej codziennej, jakże ciężkiej pracy zawodowej.

2. Uchwalone w dniu 15 października br. przez Plenum Naczelnej Rady Adwokackiej zmiany dotyczyły przede wszystkim regulaminu działania zespołów adwokackich. Dokonano połączenia trzech obowiązujących dotychczas regulaminów: a) regulaminu działania zespołów adwokackich, b) regulaminu dotyczącego informacji dla osób korzystających z usług zespołów adwokackich, c) regulaminu w sprawie organizacji i działania zespołów specjalistycznych.

W ramach połączenia tych trzech regulaminów dokonano skrótów tekstowych. Przepisy mające charakter „ozdóbkowy” zostały usunięte. W ten sposób tekst nowego regulaminu stał się bardziej zwarty i bardziej czytelny. Szereg zaś przepisów typu finansowo-rachunkowego przeniesiono do regulaminu rachunkowości. Dotyczy to rozliczania substytucji, delegacji, obron z urzędu itp. Identycznie postąpiono z przepisami adresowanymi do aplikantów: przeniesiono je do regulaminu aplikacji adwokackiej.

Przechodząc do zmian merytorycznych należy wskazać na to, że kierownika zespołu adwokackiego odciążono od obowiązków typu biurokratycznego, które zabierały mu czas i nie pozwalały na prawidłowe wykonywanie zasadniczych obowiązków. Zniesiono np. obowiązek parafowania substytucji, która to czynność nikomu nie była potrzebna. Sam system rozliczania substytucji przeniesiony został do regulaminu rachunkowości przy założeniu, że substytucje typu grzecznościowego nie podlegają rozliczaniu. Podobnie uczyniono z przepisami dotyczącymi obron z urzędu.

Jak już wyżej powiedziałem, do jednolitego tekstu włączono przepisy dotyczące zespołów specjalistycznych. Ale tutaj sprawa nie ograniczyła się tylko do skrótów typu redakcyjnego. Powołane przed laty zespoły specjalistyczne zostały utrzymane z założeniem, że powinny się doskonalić w zakresie obsługi prawnej cudzoziemców. Jest to bowiem dziedzina, która wymaga posiadania wiadomości specjalnych. Jednakże specjalizacja nie może oznaczać monopolizacji. „Monopolizm” wyłączający innych adwokatów od prowadzenia spraw zagranicznych uznano za szkodliwy. W odczuciu środowiska adwokackiego zespoły specjalistyczne sprawiały niepożądane wrażenie elitarnego tworu.

Dlatego monopol zespołów specjalistycznych został zniesiony. Jednakże zniesienie wyłączności nie może być rozumiane jako zniesienie w ogóle kontroli nad obsługą prawną cudzoziemców dewizowych. Zapewnienie w międzynarodowym obrocie prawnym wysokiego poziomu usług adwokackich jest sprawą prestiżu adwokatury polskiej.

Przechodząc do konkretnej regulacji, należy wskazać, że adwokat z innego zespołu ma prawo prowadzenia spraw zagranicznych po uzyskaniu zgody Prezydium Naczelnej Rady Adwokackiej. Zgoda ma charakter generalny. W wypadkach szczególnych (np. w sprawie wymagającej wykonania natychmiastowej czynności) wojewódzka rada adwokacka może udzielić zezwolenia na prowadzenie konkretnej (pojedynczej) sprawy cudzoziemca dewizowego. Zgoda nie jest niezbędna przy udzielaniu porady prawnej (bądź opinii prawnej) lub przy wykonywaniu czynności substytucyjnych.

3. Zasadnicze zmiany wprowadzone zostały do regulaminu rozliczania i rachunkowości. Zaczniemy od substytucji. Otóż rozliczanie tych czynności następuje na wniosek zainteresowanego adwokata (substytuta), potwierdzony przez adwokata zastępowanego. Odstąpiono od bezmyślnego i biurokratycznego rozliczania zastępstw typu grzecznościowego.

Podobnie uproszczono zarachowanie należności za sprawy prowadzone bezpłatnie z urzędu. Następuje ono na wniosek adwokata broniącego z urzędu, złożony nie później niż w ciągu trzech miesięcy od uprawomocnienia się orzeczenia sądowego. Zarachowanie należności za obronę z urzędu następuje tylko wtedy, gdy sąd nie zasądził opłat na rzecz zespołu za czynności wykonane przez adwokata z urzędu bądź gdy przeprowadzona egzekucja nie dała pozytywnych wyników.

Fundusz urlopowy w zespole jest obowiązkowy i tworzy się w ciężar kosztów administracyjnych w wysokości 2,5% opłat pobieranych za czynności zespołów adwokackich. Z tego funduszu wypłaca się corocznie świadczenia na wczasy. Jednakże podział następuje nie mechanicznie, lecz proporcjonalnie do wysokości wynagrodzenia brutto pobranego w zespole przez adwokata w roku obrachunkowym. Również i tu realizowana jest zasada „każdemu według wykonanej pracy”.

W myśl dotychczasowych przepisów adwokatowi przysługiwało prawo do zwrotu kosztów noclegu na podstawie przedstawionych rachunków. Mam na myśli noclegi w czasie wyjazdów delegacyjnych w prowadzonych sprawach. W praktyce zdarzało się, że adwokat nie był w stanie przedstawić rachunku z przyczyn od niego niezależnych. Dotychczasowe przepisy nie pozwalały na rozliczenie takiego „nie udokumentowanego” noclegu. Usunięto więc i tu niezyciowy przepis. W razie bowiem nieprzedstawienia rachunku można będzie wypłacić tzw. ryczałt noclegowy.

W sposób zasadniczy zmieniono też profil konta 34. Konto to służyło do ewidencji sum wpłacanych przez klientów na koszty związane z prowadzeniem sprawy. W praktyce powstawały kłopoty z tym kontem, gdyż nie można było księgować na nim kwot, które dotyczyły przyszłych opłat za prowadzenie długotrwałych procesów. Obecnie ta niedogodność została usunięta. Jeżeli bowiem w chwili dokonania wpłaty przez klienta całość opłaty za czynności zespołu nie jest jeszcze wymagalna, to część wpłat może być zarachowana na koncie 34 w celu późniejszego przeksięgowania na konto 61. Przeniesienie tych sum powinno nastąpić z chwilą, gdy wynagrodzenie stało się wymagalne.

Uproszczono rozliczanie kwot wydatkowanych z tego konta. Zasadą jest, że wydatki z tego konta powinny być udowodnione dokumentami. Chodzi tu o takie dokumenty, jak pokwitowanie z kasy sądu, wezwanie do uiszczenia opłaty opatrzone stemplem stwierdzającym, że opłata została uiszczona, rachunki osób, które wykonały prace zleczone (przepisywanie), oświadczenia adwokackie dotyczące przejazdów taksówkowych itp. Jednakże pewne drobne wypadki nie zawsze mogły być udokumentowane. Zresztą — po co? Adwokat jest osobą zaufania publicznie-

go i dlatego należy mu ufać. Po uzyskaniu zgody władz finansowych wprowadzono do regulaminu nowy przepis stanowiący, że drobne wydatki, których udokumentowanie jest utrudnione lub wręcz niemożliwe, zwraca się adwokatowi bez żądania dokumentacji. Wydatki te wynoszą 10% ustalonej opłaty za czynności zespołu, nie więcej jednak niż 100 zł w każdej sprawie.

Podwyższono wpłaty na ryczałt (konto 34a), przeznaczony na wydatki związane z ułatwieniem pracy adwokata przy prowadzeniu spraw oraz na fundusz remontowo-inwestycyjny rady adwokackiej. Obecnie ryczałt ten wynosi od 40 do 150 zł w zależności od rodzaju sprawy. Z pobranych kwot suma w wysokości od 30% do 50% zostaje przeznaczona na roboty remontowo-inwestycyjne prowadzone przez rady adwokackie. Umożliwi to poprawę ciężkiej sytuacji lokalowej, w jakiej się znalazły niektóre zespoły. Reszta omawianych wpłat zostaje przeznaczona na wydatki związane z wykonywaną pracą zawodową adwokata. Katalog tych wydatków był już dawno ustalony przez Prezydium NRA. Jest on nam doskonale znany. Chodzi w nim o pozycje, które są niezbędne przy wykonywaniu naszego zawodu. Z doświadczenia wiemy, że ryczałt ten umożliwił (choć w skromnym zakresie) zorganizowanie pomocy kancelaryjnej dla adwokatów. Rzecz w tym, by iść tą drogą dalej i odciążyć adwokata od tych różnych mechanicznych czynności, które musiał przedtem sam wykonywać.

Nie wykorzystane przez zespół pozostałości ryczałtu przekazuje się radzie adwokackiej. Przekazanie następuje po okresie dwuletnim.

4. Poza wspomnianymi regulaminami plenum Naczelnej Rady Adwokackiej zajęło się tzw. arkuszem rozliczeniowym, czyli systemem podziału dochodu w zespole. Jak wiemy, dotychczasowy system podziału dochodu spotykał się od dłuższego czasu ze zdecydowaną krytyką ze strony środowiska adwokackiego. Głównie stawiano temu systemowi zarzut, że nie stanowił on zachęty do wzmożonej pracy. Nie omawiam tej kwestii szerzej, gdyż jest czytelnikom doskonale znana z licznych wystąpień adwokackich na zgromadzeniach delegatów i otwartych zebraniach organizowanych przez POP. Wiele też na ten temat napisano w prasie.

Po bardzo obszernej dyskusji przyjęto obecnie następujące zasady przy dzieleniu dochodu zespołu adwokackiego:

- a) Dochód zespołu dzieli się między adwokatów proporcjonalnie do uzyskanych wpłat z tytułu czynności zawodowych (doliczając do tej pozycji kwoty należne za substytucje i obrony z urzędu, jeżeli za obronę nie uzyskano wynagrodzenia).
- b) Jeżeli w wyniku podziału dochodu adwokat nie otrzyma ustalonego przez radę niezbędnego minimum (tzw. udziału stałego), to wówczas otrzymuje on dopłatę, pokrywaną przez adwokatów, którzy udział stały przekroczyli. Dopłata ta jest rozdzielana proporcjonalnie do dochodu adwokatów, którzy przekroczyli udział stały.

Ten nowy system realizuje z jednej strony zasadę „każdemu według pracy”, a z drugiej zapewnia niezbędne minimum egzystencji. Dlatego jest on słuszny.

W motywach uchwały podkreślono, że chodzi o stworzenie warunków z a c h ę c a j ą c y c h do z w i ę k s z e n i a aktywności zawodowej członków zespołu. Tworząc warunki do bardziej wyteźonej pracy, należy jednak przestrzegać, by wszyscy, którzy chcą wydajnie pracować, mogli tę pracę w pełnym zakresie wykonywać. Stąd konieczność zwrócenia baczniejszej uwagi na tzw. rozdział spraw. Organa zespołu oraz rady adwokackie powinny badać wykorzystanie gotowości do pracy członków zespołu, tak by każdy adwokat otrzymał godziwe wynagrodzenie miesięczne. Nie można tracić z pola widzenia tego, że istotą naszej pracy zespołowej jest solidarność koleżeńska i wzajemna pomoc.

5. Plenum NRA podjęło też uchwałę ustanawiającą o d z n a k ę a d w o k a c k ą, która jest wyróżnieniem za zasługi dla adwokatury. Odznaka jest dwustopniowa: srebrna i złota. Odznaka przyznawana będzie raz do roku za zasługi dla adwokatury, a w szczególności za: a) wzorową i długoletnią pracę zawodową, b) aktywną działalność w samorządzie adwokackim, c) działalność społeczno-polityczną, d) osiągnięcia naukowe i publicystyczne.

6. Na zakończenie kilka słów o samych obradach.

Wszystkie projekty przekazane zostały komisjom wyłonionym przez NRA. Cała merytoryczna dyskusja odbyła się przede wszystkim w ramach prac komisyjnych. I trzeba od razu powiedzieć, że ta innowacja zdała w pełni egzamin. Dyskutowaliśmy zawzięcie, ale rzeczowo. Mniej było „wodolejstwa”, więcej natomiast uwag fachowych, wnoszących do dyskusji wiele cennego materiału.

Następnego dnia powróciliśmy do obrad plenarnych. Wszystkie uchwały zostały podjęte j e d n o m y ś l n i e.

7. Uchwalone regulaminy oraz tzw. arkusz rozliczeniowy wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1973 r.

8. W czasie wspomnianego plenarnego posiedzenia NRA uchwalone zostały ponadto tezy nowelizacyjne do ustawy o ustroju adwokatury oraz założenia określające kierunki rozwojowe adwokatury polskiej. Będą one w całości opublikowane w „Palestrze”.

PROSZE O GŁOS

ROMAN HERMAN

Pomoc dla adwokatów – emerytów

Nawiązując do uwag kol. dra Witolda Scheuringa z Międzyrzecza Wlkp., zamieszczonych w rubryce „Proszę o głos” w numerze 6 „Palestry” z czerwca 1972 r. (str. 77—78), pozwalam sobie nadmienić w imieniu własnym i całego szeregu kolegów-emerytów — nie tylko zresztą Wojewódzkiej Izby Adwokackiej w Krakowie, lecz i wielu innych wojewódzkich izb adwokackich — co następuje: